Dodatek do „Biuletynu Kowieńskiego"

BIULETYN BAŁTYCKI

WILBI

Nr. Wilno, dnia 21 marca 1934 r. 175.

T r e ś ć n u m e r u:

ŁOTWA:

ESTONJA:

--§--

ŁOTWA:1."L a t v i s" o P o l a k a c h w Ł e t g a l j i ."Latvis". /z 17.III.1934/Art.p.t."W Letgalji rodzi się nowy okres polskości".Streszczenie:

Od czasu do czasu prasa łotewska wysuwa sprawę polonizacji Letgalji. Wszczynany alarm nic jednak nie pomaga. Polonizacja dokonuje się w całej Letgalji za pośrednictwem szkół, Kościoła i t.d. Niezliczone fakty świadczą o tem, że dzieci rodziców - Łotyszów nie rodzą się, jako Łotysze, a jako Polacy. Księża dogrzebują się, że przodkowie tych rodziców byli Polakami i dlatego ich dzieci muszą być Polakami. Łotysze katolicy przeciwko temu nie protestują, gdyż, skoro ksiądz coś powiedział, to widocznie tak jest.

Wpływy polskie w Letgalji z roku na rok wzrastają i to nietylko pod względem moralnym. Letgalję podbija "szlachta" polska w pełnem tego słowa znaczeniu. Ośrodki dworskie, większe zakłady, młyny, przechodzą w ręce polskie. Jest historycznym faktem, że zdawien dawna obszarnicy Letgalji byli Polakami, podobnie, jak obszarnicy Kurlandji Niemcami. Baronowie kurlandzcy przeżyli już jednak swoje czasy. Ich majątkami władają obecnie łotewscy bojownicy o wolność. Tymczasem w Letgalji rodzą się nowi obszarnicy - Polacy i wpływ ich ciągle wzrasta. Wszystkie stare dwory letgalskie i intratne młyny znajdują się w polskich rękach. Pracuje w tych dworach i młynach polski robotnik. Dzieci właścicieli tych dworów i młynów uczęszczają do polskich szkół, odbywają studja polskie. Rzadko który z Polaków starszego pokolenia zna parę słów łotewskich. Są to prawdziwe gniazda obszarników polskich, w których włościanin, pragnąc w pańskim lesie zebrać chrust, po dawnemu pokornie całuje pańską rękę.

Wszystkie te rzeczy, acz niewiarogodne, dzieją się jednak naprawdę. Niema potrzeby wymieniać miejscowości i nazwisk,gdyż każdy, kto bliżej zna Letgalję, dobrze to widzi.-

2.Z j a z d c e n t r u m d e m o k r a t y c z n e g o ."Jaunakas Zinas" Nr.63 /III.1934/:W tych dniach w Rydze odbył się zjazd centrum demokratycznego z udziałem 624 delegatów i 963 gości. Zjazd powziął m.in. następujące rezolucje: Partja winna uzgadniać swą działalność z innemi partjami pokrewnemi; zjazd wyraża najostrzejszy protest przeciwko partjom łotewskim, które poszły na służbę Niemcom i Żydom; wszelkiemi siłami należy się starać utworzyć rząd narodowy, na czele którego staliby ludzie mający zaufanie całego narodu.-Zjazd wyraża ostry protest przeciwko subsydjowaniu szkół obcych narodowości. Wszystkie gimnazja i szkoły rzemieślnicze utrzymywane przez Państwo i samorządy winne być wspólne. W sejmie winno się mówić jedynie po łotewsku. Należy też zakazać używania języków obcych w samorządach. Należy prowadzić walkę o przywileje pracy dla Łotyszów. Należy zrewidować Konkordat, by zlikwidować politykę antynarodową na kresach Państwa. Należy zmienić ordynację wyborczą, by zmniejszyć liczbę partyj w sejmie. Należy zrewidować pakt handlowy z Litwą dla obrony interesów producentów łotewskich.-

3. B u d o w a e l e k t r o w n i ."Brihva Zeme" Nr.61 /III.34 r./: Wkrótce mają być podjęte rokowania rządu z firmą francuską "Chouard" w sprawie budowy elektrowni na Dźwinie. Budowa miałaby kosztować 28 milj.łatów.-

4.15 - l e c i e o r g a n i z a c j i s t r z e l c ó w ł o t e w s k i c h .Prasa ryska /z 20.III.1934/:20 marca upłynęło 15 lat od chwili założenia organizacji strzelców łotewskich /Aissargowie/. Zadaniem strzelców było pierwotnie utrzymywanie porządku na tyłach frontu, na linjach kolejowych i t.d. Obecnie zadaniem "Aissargów" jest utrzymanie ducha wojskowego wśród zdemobilizowanych żołnierzy i oficerów, pogłębienia wiadomości wojskowych, walka z przestępczością, przygotowanie społeczeństwa do obrony przeciwgazowej, rozwój sportu, oświata na prowincji i t.d. Szczególnie owocna jest działalność strzelców w zakresie walki z przestępczością. Tak np. w 1933 r. przy udziale i pomocy "Aissargów" wykryto sprawców 17 morderstw i rabunków, 413 kradzieży i ok.500 innych przestępstw.

Obecnie organizacja strzelców liczy przeszło 40 tys.członków. Na czele strzelców stoi płk.Praul.

15-lecie istnienia strzelców obchodzono w Łotwie bardzo uroczyście.-

5.Ł o t e w s k o - l i t e w s k i e r o k o w a n i a w s p r a w i e l i k w i d a c j i k o n f l i k t u k o l e j o w e g o . Prasa ryska /z 20.III.1934/:W tych dniach w Kownie rozpoczną się rokowania między przedstawicielami Litwy i Łotwy w sprawie likwidacji konfliktu kolejowego.-

6.U m o w a s o j u s z n i c z a p o m i ę d z y Ł o t w ą a E s t o n j ą ."Wirtschaftsbericht aus Lettland" z 28 lutego /III. 1934 r./:17 lutego podpisano w Rydze łotewsko-estońską umowę sojuszniczą. Stanowi ona organiczne przedłużenie umowy, zawartej 1 listopada 1923 r. i przewiduje poza regularnem spotykaniem się ministrów spraw zagranicznych obu państw także utworzenie stałej Rady, której zadaniem jest uzgodnienie prawodawczej, a w razie potrzeby także gospodarczo-politycznej pracy obu państw. Pozatem umowa przewiduje, że oba państwa występują wspólnie na wszystkich międzynarodowych konferencjach, wysyłają w razie potrzeby wspólną delegację lub też postępują w ten sposób, by delegacja jednego państwa uwzględniała również interesy państwa drugiego. Umowa przewiduje dalej ścisły kontakt pomiędzy przedstawicielstwami dyplomatycznemi i konsularnemi obu krajów. Wreszcie umowa przewiduje również przystąpienie do sojuszu pod pewnemi warunkami również innych państw.

Poza wspomnianą umową podpisano również kowencje: szkolną, sanitarną i protokuł w sprawie konwencji o wzajemnej pomocy prawnej w sprawach podatkowych.

Umowa składa się ze wstępu i 7-miu artykułów. Wstęp głosi, że celem umowy jest rozszerzenie współpracy obu państw i rozbudowa stosunków, wynikających z zasad umowy z 1 listopada 1923 r.

Według art.1-go, rozmowy obu ministrów spraw zagr. mają miejsce minimum dwa razy rocznie, kolejno w obu państwach. Na życzenie mogą mieć miejsce rozmowy nadzwyczajne również na terytorjum państwa trzeciego.

Według art.2-go, celem regularnych rozmów jest omawianie spraw polityki zagranicznej, dotyczących interesów stron zainteresowanych. Przewodniczyć rozmowie ma minister państwa, w którem rozmowa ma miejsce. O ile rozmowa odbywa się w państwie trzeciem, przewodniczy minister spraw zagranicznych tego trzeciego państwa. Wykonanie powziętych uchwał jest obowiązkiem ministra - przewodniczącego.

Artykuł 3-ci traktuje o stworzeniu stałej Rady dla ujednostajnienia ustawodastwa obu państw. W razie potrzeby Rada może wyznaczyć szczególne komisje dla rozważania spraw gospodarczych. Rada składa się z przedstawicieli obu państw na zasadach równości. Uchwały Rady potwierdzane są przez ministrów spraw zagr.obu państw podczas ich regularnych spotkań.

Artykuł 4-ty zawiera zobowiązanie obu stron występowania na międzynarodowych konferencjach bądź przypomocy wspólnej delegacji, bądź też jednej delegacji, upramionej do reprezentowanie także drugiego państwa.

Artykuł 5-ty przewiduje ścisły kontakt przedstawicielstw dyplomatycznych i konsularnych zagranicą. Art.6-ty zawiera zgodę obu państw na podjęcie w każdym czasie dyskusyj w sprawie przystąpienia innych państw do sojuszu. Wreszcie art.7-my postanawia, że umowa wejdzie w życie z dniem wymiany ratyfikacyj i zachowa moc tak długo, jak umowa obronna, zawarta w 1923 r.-

7.N o w y p r e m j e r a m n i e j s z o ś c i n a r o d o w e ."Siegodnia" Nr.79 /III.1934/:W swej deklaracji rządowej premjer Ulmanis zapowiedział, że skończy ze szkodliwemi dla Państwa i podrywającemi autorytet państwowy prądami. Premjera Ulmanisa zbyt dobrze na Łotwie znają, by móc wątpić w to, że doprowadzi on swą zapowiedź do urzeczywistnienia. W związku z tem, jak również w związku z innemi momentami mniejszości narodowe uznały za możliwe oddać swe głosy za rządem Ulmanisa. Mniejszościom narodowym chodziło o zlikwidowanie interregnum, które w pewnych warunkach mogło stać się bardziej niebezpieczne dla ustroju demokratycznego, niż pogłoski o dyktaturze. Mniejszości, głosując zwartym frontem za gabinetem Ulmanisa, dobrze wiedziały, co czynią.-

8.O t w a r c i e "P o l s k i e g o D o m u" w R y d z e .Prasa ryska /z 21.III.1934/:20 marca odbyło się uroczyste otwarcie "Domu Polskiego" w Rydze. W "Domu Polskim" mieścić się będą:ryski oddział polskiego związku narodowego włotwie, polskie t-stwo Oświatowe "Oświata", związek polskiej młodzieży katolickiej, polskie t-stwo sportowe "Reduta", polskie teatr, bibljoteka, czytelnia i t.d. W ~~ak~~ uroczystościach wziął udział poseł polski w Rydze Beczkowicz, konsul Rosicki i inni przedstawiciele polskiego społeczeństwa.-

9.P r e m j e r U l m a n i s o p o l i t y c e n o w e g o r z ą d u .Prasa ryska /z 21.III.1934/:18 marca premjer Ulmanis przybył w związku z XV-leciem "Aissargów" do miasta Tukum, gdzie wygłosił dłuższe przemówienie na temat polityki nowego rządu.Premjer oświadczył, że polityka nowego rządu będzie zdecydowanie narodowa, lecz nie jednostronna. W zakresie gospodarczym szukać będzie nowy rząd możliwości eksportowych dla produktów rolnych. Na zakończenie premjer podkreślił, że rząd stosować będzie hasła: Mniej słów i mniej demagogji".-

10.Z a g r a n i c z n y h a n d e l Ł o t w y w e d ł u g p a ń s t w ."Wirtschaftsbericht aus Lettland" z 31 stycznia. /III.1934/:Według państwowych danych statystycznych, eksport łotewski w 1933 r. wyraził się sumą 81,2 milj.łatów /w 1932 r. - 96,5 milj.łt./. Import łotewski wyniósł w 1933 r. 91,1 milj.łt. /w 1932 r. 84,6 m.łt./. Bilans handlowy w 1933 r. był bierny. Pasywa wyniosły 9,9 m.łt. /w 1932 r. bilans był czynny; aktywa wyniosły 11,9 m.łt./.-

11.K o n s u m c j a t y t o n i u n a Ł o t w i e ."Wirtschaftsbericht aus Lettl." z 28 lutego /III.1934/:W 1928 r. importowała Łotwa 1.222 tonn tytoniu na sumę 4.099 tys.łatów, w 1929 r. - 1.406 t. na 4.263 tys.łatów, w 1930 r. 1.221 t. na sumę 4.238 tys. łatów, w 1931 r. 1.149 t. na sumę 4.056 tys.łatów, w 1932 r. 984 t. na sumę 3.192 tys.łatów,w 1933 r.906 na 2.527 tys.łt.-

12.E k s p o r t k o n s e r w r y b n y c h ."Wirtschaftsbericht aus Lettl." z 28 lutego /III.1934/:Eksport konserw rybnych wynosił w 1924 r. 287 tonn, w 1925 r. - 163, w 1926 r. - 289, w 1927 r. - 517, w 1928 - 755, w 1929 - 1.229, w 1930 - 903, w 1931 - 456, w 1932 - 554, w 1933 r.847 tonn.-

13.S y t u a c j a b a n k ó w ł o t e w s k i c h ."W.a L." z 28.lutego /III.1934/: W ciągu 1923 r. wkłady w bankach łotewskich wzrosły o 28,3 milj.łatów. Wkłady w Banku Łotewskim, w pocztowych Kasach Oszczędnościowych i większych instytucjach prywatnych wynosiły w dn.1 grudnia 1933 r. 168,9 milj.łatów /1 grudnia 1932 r. - 140,6 milj.łt./.-

14.S t a n l a s ó w n a Ł o t w i e ."W. aus Lettland" z 28 lutego /III.1934/:1 kwietnia 1932 r. państwowy Dep.Leśny zarządzał 1.395.632 ha lasów, w tem 995.169 ha lasów iglastych.-

15.L i c z b a a u t n a Ł o t w i e ."Wirtschaftsbericht aus Lettland" z 28 lutego /III.1934/:W 1933 r. było na obszarze Łotwy 1824 aut pasażerskich /w 1932 - 1.816/,1.261 aut ciężarowych /1932 - 1.209/, 245 autobusów /1932 r. 258/.-

ESTONJA:"K a j a" o c e l a c h k o m b a t a n t ó w e s t o ń s k i c h .Kaja" /III.1934/:Niemieccy hitlerowcy są bardzo niezadowoleni spowodu likwidacji partji kombatantów estońskich. Niezadowoleni są również lappowcy fińscy. W ostatnich czasach hitlerowcy przypisywali Estonji ważną rolę. Gdyby w Estonji doszli do władzy kombatanci, Niemcy mogłyby się cieszyć, gdyż jedno państwo bałtyckie zostałoby podbite. Wywarłoby to wielki wpływ zarówno w Finlandji, jak też w Łotwie. Jedynie w ostatniej chwili rząd zlikwidował plany uczynienia z Estonji narzędzia obcego państwa. Walka, rzecz prosta, nie jest jeszcze zakończona. Siły, które pragnęły wciągnąć Estonję w wir intryg międzynarodowych, nie drzemią.-

2. O d r o c z e n i e w y b o r ó w w E s t o n j i ./III.34/: W Tallinie ogłoszono dekret prezydenta, odraczający na okres 6 miesięcy, to jest na okres trwania stanu wyjątkowego, ogłoszonego w dniu 12 marca, wybory prezydenta Republiki oraz wybory do Zgromadzenia Narodowego. Wybory prezydenta, które odbywają się drogą głosowania powszechnego, wyznaczone były na 22 i 23 kwietnia, a wybory do Zgromadzenia Narodowego na 29 i 30 tegoż miesiąca.-

3. W a l k a z f a s z y z m e m .Prasa ryska /z 21.III.1934/: Wódz naczelny armji estońskiej gen.Laidoner udzielił nowego wywiadu prasowego w sprawie zwalczania faszyzmu. Gen.Laidoner oświadczył m.in., że pogłoski o rozstrzelaniu kilkunastu aresztowanych są bezpodstawne. Śledztwo toczy się w dalszym ciągu. W Dorpacie kilku aresztowanych rozpoczęło głodówkę. Gen.Laidoner oświadczył, że głodówka jest rzeczą prywatną. Zostaną zwolnieni z posad najbardziej aktywni przywódcy ruchu faszystowskiego, którzy teroryzowali swych podwładnych. Szereg aresztowanych zostało już zwolnionych z aresztu. Oczyszczanie armji i urzędów z elementów faszystowskich zostało już częściowo dokonane.-

4.D o k o ł a a r e s z t ó w k o m b a t a n t ó w .Prasa ryska /z 21.III.1934/:W związku z wypadkami w Estonji zagraniczni dziennikarze /przeważnie fińscy i niemieccy/ starali się spotkać z gen. Larka, wodzem kombatantów dla uzyskania wywiadu. Wysiłki te spełzły jednak na niczem, gdyż miejsce pobytu generała jest niewiadome.

W miarę postępowania śledztwa aresztowani są zwalniani z więzienia. Jedynie główni przywódcy kombatantów będą musieli dłuższy czas w areszcie pozostać wobec obfitości materjałów, których badaniem władze obecnie się zajmują.-

x

x x